

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonezi-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetésny-, nyilttér- és felzárólapok.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peit sor terfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbén minden hazai postahivatal. Az előfizetések legegyszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az ujévi üdvözlések megváltása.

A Bach-rendszer teremtményei egy, eddig a magyar nép előtt teljesen ismeretlen szokást honosítottak meg nálunk, t. i. az ujévi üdvözlőket névjegyekkel. — Hogy ez az ötvenes évek előtt teljesen ismeretlen volt, jól tudják azok, kik e kor terhes napjait átéltek, mert eddig az egy városban lakók, ha egy vallásfelekezethez tartoztak, a templomban kívántak egymásnak boldog újévet, vagy személyesen keresték fel egymást, mely alkalomakkor nem a hideg udvariasság követelményei, de az őszinte érzelmek adták az ajkakra a szerenese kívánatok hangjait, míg a távollevők — mert másképp nem tehettek — levélben üdvözölték egymást.

Azonban e „jó urak“ ezen ősi szokást kezdetben maguk, majd ismerőseik között csakhamar megváltoztatták. S hogy el ne árulhassa az arez, mit a szív érez, a rideg névjegyre bízták a szerenese-kívánatok tolmácsolását. Uj volt, be kell ismernünk, mi is kapva-kaptunk rajta s divatba hoztuk. Hiszen még csak templomba sem kellett menni, hogy ismerőseinkkel találkozzunk s a kijövés alkalmával mondjuk el azoknak azt, mit szívünk érez. Hiszen megtette ezt helyettünk a névjegy s a — — eseléd.

A „nagy alkotóktól“ — hála Istennek — megszabadultunk, de az általuk teremtett szokás itt maradt örökségképen, s még most is ugyanez divatban van, — bár kezdjük már belátni, hogy ez nem a mi természetünkhöz, nem a mi véralkatunkhoz való, mert hiányzik belőle a közvetlenség, hiányzik az őszinteség.

Nekünk pedig ez utóbbi ősi erényünk, lehet mondani jellemvonásunk.

Épen azért lehetetlen elzárni sziveinket azon üdvös mozgalom előtt, melyet országszerte e szükségtelen, felesleges, az üdvözlőre és üdvözlöttre

egyirát kényelmetlen szokás megszüntetésére s végleges kiirtására kezdtek meg, megnyitván mindenütt kor-, nem- és vallás-külömbőség nélkül az egymásnak boldog új évet kívánók előtt a felebaráti szeretetnek templomát, hogy ennek oltárára rakja le ki-ki az áldozati filléreket, melyekből gondos kezek felruházzák a ruhátlanokat, enni adnak az éhezőknek, s enyhíteni igyekeznek az árvaságra jutottak szenvedéseit.

E mozgalmat városunkban a közelmúltban a nőegylet kezdte meg, s működését — mint láttuk — részben siker is koronázta, mert azon üdvözlőket, mikkel egymást a tagok üdvözölték, — a felruházott árvák hállája szentelte meg, s ezeknek örömkönyvei tették értékesekké.

Ilyen ujévi üdvözlőt óhajtnak mi általánosn behozni, mert hiszen ezt nem a rideg udvariasság teszi kötelességünké, hanem a felebaráti szeretet és áldozatkészség sugalja azt. — Így csak örömmel hívjuk fel erre közönségünknek figyelmét, szívvel és lélekkel esatlakozván azokhoz, kiknek ezélja az, hogy a G. M. K. E. rimaszombati járásköre egyesülve a nőegylettel, megnyitandja ama templomot minden tagja előtt, hogy szegények és gazdagok, kicsinyek és nagyok találkozzanak annak oltára körül, s midőn egy meghonosult, sok kényelmetlenséggel járó idegen szokást szándékozik kiirtani, és ennek helyébe a szépet a jóval, a kényelmet a nemessel összepárosítva akarja sziveinkben meggyökereztetni, mi úgy hisszük, nem leend művelt egyén kor-, nem- és valláskülömbőség nélkül városunkban, ki e mozgalomhoz szívvel lélekkel ne esatlakoznék. — Kevesen vagyunk ugyan, de egyesült erővel sokat kivihetünk. Jelszavunk legyen: „viribus conjunctis!“

A Rima-völgy bajai.

Budapest, nov. 13.

Egy igénytelen füzet került nemrég kezeink közé, Findura Imrének a Rima völgyéről írt, s a „Földrajzi Közleményekből“ lenyomott értekezését értjük.

Sok szorgalommal és nem kevés intelligenciával összehordott és felhasználó adatot találtunk benne, azon vidék monographiai és földrajzi viszonyairól, hol a szerző bölesője ringott. A rideg adatok tömegébe életet önt a sympathia, melylyel az író tárgya iránt viseltetik, s az egyéni visszaemlékezések élénkebbé, vonzóvá teszik a rajzolt kép egyes vonásait.

Ha azonban okoskodunk, ha következtetéseket akarunk vonni a Findura ur által nyújtott adatokból arra: mily irányt vesz a Rima völgyének fejlődése gazdasági és ethnographiai tekintetben? — örvendetes eredményekre nem fogunk jutni.

A népesség a helyett, hogy emelkednék, apad, s ott, hol 1870-ben még 26402 lélek élt és talált élelmet, 1880-ban már csak 22311-et számláltak, s ha előj 1890, — félni lehet, hogy az apadás még nagyobb lesz.

Szigoru kritikáját képezik ezen számok az általunk követett politikának.

A völgynek felső — tótok által lakott — része mutatja a nagyobb hanyatlást. A vasipar gonosz helyzete, a vasutak kiépítése után a fuvarozás megszűnése, a rendezetlen egészségi ügy folytán beállt járványok, eléggé megfejtik ez eredményeket.

De maga azon város, mely a völgynek nem esupán gazdasági, hanem társadalmi tekintetben is központját képezi, maga Rimaszombat sem mutat föl sok tekintetben oly emelkedést, a melynek igazán tudnánk örülni.

Az állami és megyei hivatalok centralisatiójával

T Á R C Z A.**A Rimavölgye.**

(Felolvasatott a földrajzi társulat f. évi márcz. 10-én tartott ülésén.)

A magyar szabadságharc lezajlása után, azon hazafiak közt, a kiknek életét az ellenség fegyvere megkímélte és sem külföldre nem menekülhettek, sem földbtati kazamatákban nem zörgették nehéz rablánczaikat, a korunkban élő regényírók egyik legjelesebbje, Jókai Mór, a gömörborsodi hegység gyönyörű panorámájának szemléletében keresett némi enyhülést.

Egy komáromi utlevéllel barangolt erre, melyet Szigligeti Edének honvéd őcsese eszközölt ki számára, és „Sajó“ álnév alatt sokat írt és még többet szenvedett. A nyarat — ugymond — az Alföld sik pusztaságain tölté: de a tél, ez a könyörtelen évszak, vajjon hol fogja találni? — nincs a hontalannak maradása sehol!

Hányszor látott repülő madarat a feje fölött, a mint gyülekezett és hívogató szókat hangozta ott, — hányszor talált kietlen utjában futó esermelyt, a mely színes kövecsken réges régen szaladt és soha sem fáradt el, és ez a siető, fáradhatatlan folyó volt a Rima.

Végig ment olykor a temető-kerteken talán éppen arra, a hol e sorok írójának ősei szenderegnek nehéz hantok alatt, „egy öllel közelebb a föld szívéhez s egy csilaggal közelebb az éghez“ s önmagába mélyedve azt kérdezte, hogy hát mért nem volt akkor ő is azok közt?

Pár hónappal azelőtt én is ettem azon a tájon a menekültek kegyelem-kenyerét. Mintegy huszadmagammal, alig négy éves koromban ténferegtek velem a kleuózi hegyek sűrűrűjében rimaszombati anyák, hegyszakadások közt, a hol a gyalog ősvény elvesz a magas hegyek kanyarodása közt. Jól emlékszem, mily merészen álltam a nyustyai vasolvasztó elé, melynek izzó-vörös színe rémesen világított az alakatlan éjszakában, s nem feltem a kopogó fapapusban járkáló, bekormozott képű munkásoktól, a kiknek nagy, fehérén reám meredt szeme, úgy látszék, a sajnálkozás bizonyos nemét árulta el.

A kitől akkor mindnyájan rettegünk, az volt a muszka. A cserkész meg a kozák, ma megítatta lovát a Rima hős hajjaiból, s holnap Losonez füstölő romjai hirdették a vandalizmust, melynek hírére az egész civilizált világ megdöbönt.

Tizenhét község határát szeli keresztül a Rima, a mig Tiszolezról a Szabátka pusztáig leér; mind a tizenhét község

lakói kevés kivétellel tótok, hanem azért korántsem azon fajbéli közösségben való bizalom indította a környék artatlanjait arra, melylyel a szláv ajku népek egymás iránt viseltetnek, hanem azért vették igénybe a távol eső hegyek pástornépének ritka vendégszeretét, mert tudták, hogy a vadregényes vidéken számos utvesztő taláthatik, de különösen, hogy a fák és bokrok alján az izletes erdei gyümölcs folyvást terítve van.

Zöld pázsit és fü községesen csak ott szegélyzi a hegyekről alá esőrtető Rimát, a hol az medrével völgyeket választ szét, s a merre a természet minden pompájával díszlő virágok kelyheit kedvtelve zsongja körül a mész. Egész hálózata van itt a víz-ereknek, mely addig is, mig csak Tiszolezra ér, a száraz levelekkel és avarral betemetett árkok és vízmosások egész rendszerét tárja elének: a Banova, Kiesera, Kucsalah, Fabova, stb hegységeknél, a murányi Javornak és az Osztricianak.

Hány évszázad tűnhetett el az emberiség feje fölött, mióta e kékelő hegyeket, a melyek mint valami királyok, oly méltóságosan ülnek egymás fölött, ezeken a neveken nevezik, ki tudná nekünk megmondani! Rima erre minden esermely, apró patakosa, s önkényesen gyártott defantiának kell tartanunk azt a magyarázatot, a melyet a magyar akadémia szótár szerkesztői használtak, midőn azt amugy könnyedén több águ, ide-oda csapongó folyású viznek: Rimának nevezték el.

A XIII. század adatai, melyeket Fejér György a „Codex Diplomaticus“ IV., V. és VII. kötetében felhoz, egytől-egyig arra a Rimára vonatkoznak, a mely a Szabátka alul siet a lapályos völgyben Sajó-Szent-Péternek. Mikor Bél a „Notitiát“ írta, már két Rimát nevez: a régít, meg az újat, Hunfalvy János már hármat, a tiszolezi, kleuózi, és kokovai ágat, s egy igénytelen kis patakot, a melynek ma még furmaneczi viz a neve.

A Rima irányát általában véve keletinek kell neveznünk, ámbár Tiszolezou alul inkább délnek, majd ismét Serkén alul délkelet-délnek kigyózdik az.

Azon hegyekben, a melyeken a Rima ered, az őskorban fémbányának kellett létezniük: erre mutatnak, hogy azon patakok egyikének, mely a Fabován ered, mielőtt a Rimát elérí Sztrebernye, vagyis ezüstös a neve s hajdan csakugyan ezüst bányából tört elő. A Szimecz, mely az összes hegyesportok közt a legterjedelmesebb, valamikor aranybányákban bővelkedett, most legfeljebb hegy-jegec és topáz, mit beone találnak. Alsó Szikálnok határában némi viaszopál fordul elő s az „Arpádkori Uj Okmánytár“ VIII. kötetében Wenzel bizonyos okiratot közölt, melynek értel-

mében a király 1268 ban, „Comitatus de Ryma“ név alatt István kaloesai érsek számára, a rimaszombati bányászok s polgárság kiváltságát aláírta.

Ma a Rima alsó részében egész Brézóig, a bányamivelésnek legkisebb nyoma sincs, legfeljebb a felső-pokorági köfőjtők, a príboji és rima-zsaluzsányi tótok gyakorlott keze árulja el, hogy őseik valamikor a bányász-esakányt nemcsak szorgalmasan, hanem szerenesevel is kezelték.

Földrajzi, régészeti s geologiai szempontokból a buvárnak a Rima völgye rendkívül érdekes tárgyként kínálkozik, a melyet igaz, a tudomány akkori álláspontja szerint előadtak Bél is, meg Bartholomaeidis is, de azóta, a kik vele a jelen században foglalkoztak, nem hogy ki nem merítették, hanem úgy szólnán nyers adatokat halmoztak össze: a közéletre, a gazdasági statistikára való reflexiók nélkül.

A Rima-völgyében Ráthótól kezdve Rimabánya és Szikálnok éjszakeleti oldalán, egy ősagyagpalához hasonló kőzetekből álló széles öv terjed el: maga a Vepor nagy részt jegerces pala, de ahonnan ki-kiüti magát a szürke gránit: a vas-hegyet (Zeleznik) dél felől mészko szegélyezi, majd ismét Tiszoleztól kezdve a gnajsz, és a különféle gránitképlet terjed egész a felső Sajó vidékéig. A völgyet a Rima lapályos részein a neogen, negyedkori és áradmányi képletekkel borítja, a melyben a mag bőven terem s néhol, mint Páltalán, megtízszerezzi a szemet.

A Rima összes hossza 12 mértföldre tejed, — eleinte szűk mederben halad, s csak Rima-Zsaluzsánynál kezd szélesebb ágyában ringani, helylyel-közzel, különösen tavaszi hóolvadás alkalmával előntve a réteket és káposzta-fölpeket. Forrását Hunfalvy a Fabován mintegy 4500 lábnyi magasságra teszi, de toroklata csak 420 láb magasságban van, e szerint esése 4080 láb, vagyis mérföldenként 240 láb, hanem azt is csak Zsaluzsányig kell értenünk.

Az ide nem messze levő murányi vártól Tiszolezig vonuló haránt völgy felkörben hajlik lefelé, s mind a két végén délnek tartva, nyugati része a tiszolez-brézói völgy, melyet az Osztróki- és Vepor-hegyláncolatok öveznek, ezek legmagasabb pontja a Djel, a mely a hegy nevét állítolag a vaddisznóktól nyerte, melyek hajdanában egész nyáj száma tanyáztak sűrű rengeteiben, — üregeiben és sziklahasadékaiban pedig a felelmes rablók, martalócok, de különösen a század elején a híros Jánosik s legényei azok, akik miatt egy mezőt „Zbogzska-rétnek“ s a föltötte elterülő hegyet „Cserto-Vihnek“, vagyis az ördög bérezének nevezték el.

Medvekben és farkasokban hajdan különösen a Zapaes-Banova ősréngetegei bővelkedtek; de esőrtetett bennök

sikerült a társadalmi életet emelni, a város előnyeit anyagilag is előmozdítani. De ezzel szemben el nem vitázható tény az ipar hanyatlása, s a régi gyökere városi nép lassu fogyása.

Mennyire más egy emelkedő angol, vagy amerikai város képe! Amazok legtöbb esetben az iparnak és kereskedésnek, emezek a viruló mezőgazdaságnak köszönik emelkedésüket. A vágy, hogy „hivatalokat kapjanak” minél nagyobb számban, ott a legtöbb esetben hiányzik, s jókarban tartott hörtönök és virágzó üzlettel díszítő koresmák helyett legfőképp vízvezetékekkel, előrelátóan elkészített csatornahálózatokkal, s kegyes alapítók által emelt díszes nevelőintézetekkel találkozunk.

Milyen különböző ezélya lehet az ambícióknak! Livrés koesissal díszes fogatra, a báltermek és kávéházak díszességére vágy a legtöbb növények ifju nálunk, s nem hajlandó elismerni, hogy lehet nemesség abban is, ki távol tengereken túl menve, munka és fáradtság közt tölti életét, de azal, mit éltében önmagától elvont, halála után boldoggá tesz százakat.

Daczára az előbb érintett sikereknek, Rimaszombat lakossága alig mutat emelkedést, pedig a bevándorlók száma aránylag nem csekély: a körülete fekvő termőföldben nem szegény községek, mint Jánosi, Tamásfalva, Pálfalva stb. lakossága pedig határozottan apad. Igazán örvendetes, az egészség haladást mutató jelenségekre tehát nem találunk. A völgy felső részében a hanyatló ipar nem bírja jól táplálni a népet, az alsó részében pedig kétségkívül a mezőgazdaság szomorú helyzete okozza a bajt.

Mindezekhez járul, hogy nemzetünk fejlődése meglehetősen más irányt vett, hogy a naturalgazdaságból a hitel-gazdaságba való átmenet nagy rázkodások nélkül nem történhetett meg.

Ezen a bajokon segíteni nem könnyű. Az ipar emelkedése más vámpolitikát, a mezőgazdaság bajai az agrariusok által fölvetett kérdések megoldását kívánják. Mindezek azonban mindaddig, míg desorganizált közvéleményünk tisztában nincs ezéjával, s míg a nemzet szabadságával élni nem bír: a piium desid-riumok országába tartoznak.

Vannak azonban dolgok, melyek szintén megérdemlik figyelmünket.

Az egészség ügyével ez ideig edes keveset foglalkoztunk. Nem sok figyelemre méltattuk sem a csatornázásnak, sem pedig az ivóvíznek kérdését, de e helyett emeltük színházakat, s gondos figyelembe részesítettük a modern időknek annyira becsült vívmányát — a bordélyházakat.

Pedig ez eljárásból hiányzik a belső jogosultság. Nekünk mindenekelőtt egészségesegeknek kell lennünk, és azt, hogy a jövő nemzedék tegyen a mi egészségünkért valamit, — boesásson meg Rimaszombat város érdemes lord mayorja — talán még sem követelhetjük.

Más föladatokat lehet elodázni, ezt nem.

elég szarvas és dímvad is, melyeket egyébiránt, havasi legelők, itt-amott viruló rétek már ma kevésbé kiellen vidék gyanúát tüntetnek fel.

A Hradován, Tiszolez városának egykori várberéze aljában, fekete és vörös márványkövet is fejtenek: déli oldalán forrás van, mely a bele rakott tárgyakat mészréteggel vonja be. Erre a sajátoszerű alakú szirtre, mely a városnak érdekes staffageul szolgál, hígesó nélkül a legügyesebb torász sem mászik fel; azt állítják, hogy a feljárás benne a ropedések úregeiben vezetett. Bazsó Mátyás hordta ide Murány várából rablott kincseit, s egykori kalandortársa, Bekk Ferencz, a gróf Salm, egyik főtisztje, tette tönkre a XVI. század közepén.

A történetírók azt hiszik, ezek közt Schullék is, a kiül Bartholomaeidesz nyerte adatait, hogy Tiszolezot valamikor a szarmaták és quadok alapították, s hogy az éppon olyan német colonia lett volna, mint Gömör északi részében Csetnek és Betlér. Tiszolezot 1596-ban már városnak ezimezték, ámbar e jogának gyakorlatából kiesett. A kincstár bányaműveletheiről alább fogunk megemlékezni.

Hogy valamikor esupa tiszafa-erdők borították e vidéket s a város nevé is innen nyerte (Theis-holz, Taxovia, Tisowecz) inkább a könyvekből, mint tapasztalásból tudjuk, ma itt a bükk es fenyves a tulajomó.

A mi a század elején Szikálnok, majd az ötvenes években Brézó volt: az most Tiszolez, t. i. a rimavölgyi tótság gőzpontja.

Azon tizenhét szláv község azért, mely innen kezdve Rimaszombatig terjed, kivétel nélkül a magyar állameszmének híve, sőt Bach idejében sem lehetett a Rima-völgyet másként feltüntetni, mint a melynek lakossága, legalább a többség magyar volt. Az egész völgy hosszában ugyanis az 1857-iki népszámlálás szerint mindössze 20073 lakos esett, a mely számból szerintünk a kishonti járás községeire 13799, a serki járásra ellenben 6274 lélek esett.

Tekintettel arra, hogy a kishonti járásban, magának Rimaszombat városának a népessége 4363, mely — számba sem vehető csekély kivétellel — tisztán magyar. Tekintettel arra, hogy a serki járásban egyetlen tó község sem volt, s a tiz magyar községet köröskörül mindenütt magyar helységek övezik, a Rima-völgyet sem akkor, sem most nem lehet az ország szláv ajku vidékei közé osztályoznunk.

Tiszolezon kívül a Rima-völgy felső részébe még a köv-tekze tó községek tartoznak: Fűrész (Pila), Haesava Nyustya, Likér, Rima Brézó, Rima-Bánya, Rima-Zsaluzsány, Práboj es Keczege, ezeknek határa kevésbé termékeny, a legjobb minőségű szántóföldjét ugyanis katasztrális holdan-

Az iránt sem lehet kétség, hogy hol kezdjük a munkát? Jó ivóvíz es okszerű csatornázás az első föltételek. Ismeretesek azon esodás eredmények, miket az angolok a csatornázással elértek; Budán pedig a vízvezeték megteremtése óta az előbb nagy mérvben uralgó typhus csaknem teljesen eltűnt.

Bizonyos, hogy ezek nehéz, sok pénzbe es gondolkodásba kerülő föladatok. De vajjon nem-e érdemes küzdeni szívósan es kitartással azért, hogy hosszabbá s kellemesebbé tegyük az életet? Ha Rimaszombat büszkeségét helyezte abba, hogy a megye intelligentiájának székhelye: kötelessége utat mutatni ezen kérdések megoldásánál is, melyeknél fontosabbat nem tűzött élénk a haladó idő szellemé.

Es van még egy más is. Népünk physikai es erkölcsi elstnyulásában bő része van a szeszese ittok, a pálinka növekvő fogyasztásának. Általán hangzik a panas az elszegényülés fölött, de a regale tulajdonosok es bérlők bevételei szédületes gyorsasággal emelkednek. Vajjon maradt-e időnk, gondolkozni a fölött, hogy ezen tények — az elszegényülés es a koresmárosok jövedelmeinek fokozódása — mennyire összefüggésben állanak egymással, s hogy a növekvő regale-jövedelem a nép erkölcsi hanyatlását es gazdasági bukását jelenti? Innen jó részt a pusztulás, melynek naponta tanui vagyunk. A templomok üresek, de népes a koresma; új fogházakat kell emelni, hogy a számban folyton növekvő bűnösöket kényelmesen elhelyezhessük, de a temetők benépesülnek az idő előtt elhunytakkal.

Megérdemlik e témák, hogy fölöttük gondolkozunk s mindenkinek hazafiui kötelessége, ha meggyőződött a fentiek igazságáról, saját körében megtenni a lehető ellenük.

Egy pillanat alatt nagy dolgokat kivinni, lehetetlen, s új eszméknek megnyerni a közvéleményt, időbe kerül. De jó legalább kitzüni az eszméket es azon ezélokot, melyek felé a társadalmi tevékenységnek irányulni kell.

Bernát István.

Közgazdaszat.

Kereskedelmi muzeum.

A hazai ipar- es kereskedelem előmozdítására újabban létesített intézményeink közül talán egyik sem bir olyan jelentőséggel, mint a fővárosban „Kereskedelmi muzeum” ezim alatt rendezett hazai termékek állandó kiállítása.

Szembeötlő mindjárt az az örvendetes haladás, melyet a muzeum a gyakorlati találmányok terén felmutat. Főként nagy a száma a kiállításban azoknak a ezészerű újításoknak, melyeket Benedek Lajos es társai szabadalmi irodája (muzeum körut 10 sz.) szabadalmaztatott, mely irodát a keresk. miniszter a hazai feltalálók figyelmébe ajánlott.

A muzeum ezéjít, a termelő es vevő közönséget egymással érintkezésbe hozni, előmozdítani ohaiván, es közlemény rövid keretében megismertetni kívánjuk azokat a főbb ezégeket, illetve ipari es kereskedelmi ezikkeket, melyek, a vidéki közönség szempontjából is, különösebb figyelmet érdemelnek.

A férfi divatárú ezikke osztyályban kétségtelenül az

ként csak 6 frtra, de réjtét 12 frt 50 kr-ra becsülik. — Azonban határozottan jobbak Alsó- es Felső-Szikálnok, Rihó, Várköz, Orlaj meg Bakos-Török es végül Cserenesény, melyeknek határai termékenység tekintetében már itt-ott a Rima mentékek délkeleti vidékével vetélkednek. A legjobb minőségű szántóföld jövedelme katasztrális holdanként 9 frt 75 kr-ra, kerje 16 frtra, réjtje azonban csak 11 frtra van becsülve.

Ezen községek közt, mint fentebb is említők, Tiszolez a legkiválóbb. Határa 17809 kat. hold, lakosainak száma 3511. A várost a gyakori viharok ellen magas hegyek védik, a házak száma 591, es egy kis társadalmi étellel is díszeszkiz.

A város egykori építkezési modora megbotránkoztató volt, a fenyőszalakat, mint általában az egész vidéken, ezinegefogó alakjában rótták vagy sövényből fonták össze, s hogy a léghuzam, de különösen a tisztátalan férgek — mint hitték — abban talajra ne találjanak, azok legjobb ellenszerével: közönséges trágyával tömtek be s csak azután patiesolták sárga földdel meg agyaggal, a finyásabbak pedig be is meszelték, hogy a kőházakhoz jobban hasonlítson.

Rima-Brézó a Szinecz aljában terül el, épületei szintén fa-modorban készültek, melyeknek lakható része az utazára szolgál, a kamarája pedig az istállóval befelé az udvarra. Az ajtó egyszerű fa-závárral nyílik, mely egy kilógó madzag rántására azonnal enged. A butorzatot keresztalaku lábakra fektetett nagy bükkfa asztal s szövöszék képezik, a tiszta falon mázos kanesók lögnak, a képek a 40 es években még számúve voltak a lakóházak faláról.

A kerítés mindenütt fonott sövény, melyen belül szép gyümölcsös kertek láthatók, ezekre az egész járásban igen sokat tartanak.

A brézóiak közerkölésiség dolgában egykor nem a legjobb hírbn állottak, mivel az idegen tulajdont épen nem tisztelték, s volt rá eset, hogy az éjjeli őrt, aki a tolvajt feljelentette, aljas bosszúból maguk végezték ki.

Lakói mindemellett folyvást a legszegényebb nép hírében állottak, a viszonyok ma egészen átalakultak. Vasgyárát még 1770-ben állította egy jolsvai polgár, azonban igen gyenge, törékeny vasat készítettek benne, úgy hogy a gyár végképen tönkre ment volna, ha később egy Schiffer-decker nevű szepességi iglói egyén, majd utóbb más szakemberek az ügyet magokéva nem teszik.

A brézói juhtenyésztés kitünő, nyája kora tavasztól egész Dameterig (október 26) a hegyekben lakik, s a számadó juhász, a baesó, bizonyos hányadot kap hosszú es fá-

első helyet foglalja el Várad y Béla tekintélyes kereskedő kishid-utezai nagy raktárának gyönyörű kiállítási csoportja. Meglátszik rajta a sikk, az esprit es az, hogy az előkelő világ legkedveltebb szállítója. Az egyik szekrényt csaknem kizárólag híressé vált, védjeggyel ellátott, gomblyuk nélküli fehér es szines patent ingei — melyek Budapesten kizárólag Váradynál kaphatók — foglalják el, s melyek már a téli es tavaszi idényre rendkívül praktikusnak vannak módosítva. Ez ingek páratlan kedveltségnek örvendenek nemesak az előkelő körökben, melyek ez ingeket azonnal felkarolták, hanem a polgári osztyályban is, melyek olesóságuk miatt (2 frt 50 król feljebb) szintén könnyen megszerezhetők, sőt már a külföld figyelmét is magukra vonták. Ot vannak továbbá kiállítva a legkülönfélébb férfi divatezikkék mellett Várad y egyéb fehérműi, törvény által védett, gyönyörű izléses mintákkal, melyek csak nála kaphatók.

Következnek azután elegáns ruházati ezikkei a legfinomabb angol ezilndertől, a zsebre dugható meleg utazósapkáig; tiszta angol szövött, kifogástalan szabású öltözétek, melyek mérték után készülnek, fiom sétatokok, esernyők, takarók, uti ruhák, angol keztyűk, vadász öltözetek stb., oly kivételben, mint az a fővárosban csak Váradynál található.

Erdekes csoportot képez a vasipari szakaszban Svadló Ferencz ismert fővárosi mű- es építő lakatos alsó erdősar 3. sz. alatti gyárának kiállítása. E csoportból mindenekelőtt felemlendő Blaziczek es Breeska-féle elismert töltő-kályhájá, mely e téren a legjobbnak mondható. A fővárosi mérnöki hivatal es rendszerrel két hőig tartó kísérletet tett, s 135 közzénnel es kokszzsal eszközölt fűtési próba után megállapította, hogy ez a rendszer a legjobb es szerkezet tekintetében páratlan. E kísérletnek az volt az eredménye, hogy e kályhából, — melyek minden nagyságban es úrban szellőző készülékkel vagy anélkül, valamint légfűtésre is kaphatók — aránylag rövid idő alatt több mint 6000 darabot adtak el, s úgy a főváros, mint a vidéken számos nagy középületet es bérházat szereltek fel vele. Svadlónak szabadalmazott Stauber-féle kémény-toldalék a szintén nagy érdeklődés tárgyát képezi. E kéménytoldalék, melyet az orsz. iparegyesület szakbizottsága 3 év előtt megvizsgált es kitünőnek talált, a kürtőben állandó léghuzamot biztosít, megakadályozza a füst visszaverődését még a legnagyobb viharban is s e mellett a legjobb szellőző szerkezetet képezi. Alkalmazható bármely régi kéményre es ára aránylag csekély, minélfogva nagy kedveltségnek örvend. Svadlónak zafalán, önmagukat felhuzó zárrédőnyei hullámos aczélbádógból, különösen a fővárosi kereskedővilág előtt sokkal kedveltebbek es ismeretesebbek, semhogy ezekről külön szólni szükséges volna. Az épület es munkalatos szakmába vágó mindennemű munkában pedig elismert tekintély, kinek gyára a legversenyképesebbek közé tartozik. Svadló ur szivesen ad minden szakmájába vágó ügyben bárkinek bővebb felvilágosítást.

A Schlik-féle gépgyár es vasöntő részvénytársaság egyike azon hazai ipartelepeknek, a melyekre minden magyar büszke lehet, mert e gyár a magyar iparnak még a külföld előtt is tiszteletet szerez. E nagy gyári telep, sokoldalúságánál fogva a keresk. muzeumnak több osztyályában szerepel. Az egyik oldalon bronzöntő műhelyének gyönyörű művei vannak kiállítva s másik oldalon nagyszabású építészeti vasszerkezeteknek egyes részei láthatók, melyek különben a kiállítási iparesarnokban — melyet szintén e gyár készítet es állított fel — a legnagyobb mértékben es legmértőbban vannak bemutatva. Majd rácsoszatok, mintaszerű istálló berendezések, építészeti es díszítési horgonyműkák es a miben e gyár az országban egyedül áll, gazdasági gépek következnek mintaszerű szerkezetben es kivitelben. Jelenleg a takarmány készítő gépek es a híres Schlik-féle egy- es többvasu ekék kötik le különösen a muzeumot látogató gazdák figyelmét. Szeeska-, répavágó- es zuzó gépei,

radtságos munkájáért. A brézói juhturo es a klenőzei sajt „ostyepka” név alatt kerül a kereskedésbe.

Ráhó a Rima jobb partján, három dombra épült nyájas alku község, mely hajdan a Jakóffy családé volt, melynek itt nevezetes várkastélya állott. A rimaszombati róm. kath. hívek valamikor a ráhói anyaegyházhoz tartoztak s csak 1768-ban egy körmenet alkalmával esett meg rajtuk az a sajnálatra méltó botrány, mely miatt Mária Terézia a rimaszombati reformátusoktól azoknak díszes templomát es jeles gymnáziumát elvette, s a katolikusoknak adományozta. Mindezekről elég körülményesen megemlékezett Kollár „De origine situ oppidi Rimaszombat.” Neosolii, 1822. mejelent könyvében.

A nép azt tartja, hogy Corvin Mátyás nemesak S-Gömörön, vagy mások szerint Czikóházán kapált az ország főurai társaságában szölet, hanem hogy a ráhói dűlőben szántott is.

A mit ezeken kívül a rimavölgyi tótság községei közül kifelejtetünk nem szabad, az Alsó-Szikálnok, egy alig 34 házból álló falu, de ahol e század elején egy emeletes házban valóságos kis tudos társaság ülésezett, jól rendezett könyvtárral bírt s az olvasó egyelet alapítóit Schramkó Pált, Kubinyi Pétert es Holkó Mátyást ma is kegyelettel embegetik az egész vidéken.

A kishonti evang. esperesség hivatalos nyelve ugy tetszik azon időtájban inkább a latin volt, vagy legalább a szláv egyenrangú lehetett vele, mit az általa szerkesztett ugynevezett „Solenniák” is igazolnak, a melyekből tudtunkkal mintegy tizenhat lőet jelent meg.

Az esperesség könyvtárának töredéke, amint arról néhány év előtt személyesen meggyőződünk, a rimaszombati ág. hitv. templom tornyának két kis padlás-szobájában hever elhagyatva.

Hogy Alsó-Szikálnok határában egykor vár volt, névszerint „Maginhrad”, a romjai bizonyítják; irt róla Bél is, s azt mondja, hogy hajdan „Margith vára” nevet viselt, de erről a nép ma már nem tud semmit.

Mindezen községek a XV. században egytől-e-gyik a esebek uralma alatt állottak vagy talán némelyik akkor keletkezhetett. Giskrának, mint mondják, Rimaszombatban várkastélya volt, tulajdonképen az ide tartozó Szabatkán vagy Tamásfalán keil-e azt keresünk, nem tudjuk, valamint az sines történetileg eléggé igazolva, hogy Jánosi is, meg Feled is, husszita bírtok volna.

Ezen vidéken az utolsó husszita 1864-ben Gyubakón halt meg nyoczvan esztendő korában, tetemei fölött mint mondják, össze veszték a papok, nem tudta senki husszita szertartás szerint eltemetni. (Folytattása köv.)

kukoriczamorzsóli, esőves tengeri-daralói a legkisebbtől a legnagyobbig s a legkülönbözőbb árakban sorakoznak a megelőző tárgyakhoz, s ekké, melyek már vagy 30 versenyen első díjat nyertek, itt is méltó érdeklődést keltenek. E gyár készítményeiről különben a gazdagon illusztrált árjegyzék ad bővebb felvilágosítást.

A bőripari csoportban Schmidt Adolf és társa kerepesi ut 64. sz. a. m. kir. szab. bõrgyárának készítményei kötik le figyelmünket. E gyár, mely egyike hazánk legnagyobb ipartelepeinek, nemcsak idehaza, hanem egész Európában ismeretes. Budapesten kívül Nagy-Bossányban, továbbá Bécsben és Münchenben is kiterjedt gyárakkal bír. E cég az egyedüli az országban, mely a bõrt esz-hajjal eszerzi, a mi annak sokkal nagyobb tartósságot, szilárdságot és ruganyosságot kölcsönöz, mint a fenyőhaj, melyet a többi gyárak használnak. A gyár hadfelszereléssel is nagyban foglalkozik. Nagy súlyt fektet továbbá a gépszíjgyártásra és e tekintetben valóban kitünőt produkál. Gépszíjait a legjobb szinbõrből készíti, még pedig egyenlítő, ragasztva, nyomva, varva és szegvecselve a legolcsóbbtól a legjobb minőségig, mire nézve a gyár árjegyzéke bővebb felvilágosítást nyújt. Gazdáinak gőzesplõgép-szíjainak szükségleteit leginkább e gyárból fedezik, mely az ugynevezett blankbõr előállítására is nagy súlyt és gondot fordít.

Az élelmi cikkek osztályában magasan kimagaslik egy tetszetős pyramis, a melyen Szalády Antal jöhrü pótkávégyárának készítményei vannak kiállítva. Szalády, aki mai napig az egyedüli számbavehető pótkávégyáros hazánkban, a legutóbb Erdélyben megtartott iparképzés alkalmán kitünõ elsõrendû gyártmányáért az arany díszoklevelet nyerte el. Soha bírálbizottság ítélete igazságosabb nem volt, mert eltekintve attól, hogy Szaládynek köszönhető a pótkávégyártás bevezetése Magyarországon, gyártmányai a legtekintélyesebb szakértők és orvosok nyilatkozatai szerint ma a legjobbak és legegészségesebbek. Szalády nem követi mások példáját, kik nagyhangú hirdetésekkel és amerikai reklámokkal igyekeznek vevõket szerezni, mert nagyszámú vevõt kizárólag kitünõ gyártmányának köszönheti. „Hungária“ gyógykávéját mindazok előszeretettel fogyasztják, kiknek az izgató mokka art, mert e kávé kitünõ táperõvel bír s esersavtartalmánál fogva minden gyomortbj és a gyomortól eredõ bajoknál biztos és állandó javulást eredményez. Szalády pótkávéja pedig ugyamatjánál, mint tiszta alkatrészeinél fogva, felülmúl minden más pótkávé s a mi fõ, mindig friss minőségben állítatik elõ és küldetik szét.

A hangszeriparban kétségtelenül a legelső helyek egyikét foglalja el Schunda V. J. es. és kir. udvari szállító (magyar utca 26. sz.) gyűjteményes csoportja. Ki vannak ott állítva mindenféle réz- és fafuvó, vonó és ütõ hangszereit, továbbá híressé vált, gyönyörû hangú felülmulthatatlan pedálezimbalma, melyeken több ízben játszanak a muzsikumot látogató közönség elõtt. Schunda, a pedálezimbalom feltalálója, elévülhetetlen érdemeket szerzett magának nemcsak azáltal, hogy e hangszert ugy a főiri szalonokban, mint a polgárok házában itthon, sőt a külföldön is ismertté és kedveltté tette, hanem az által is, mert mintaserü gyára diszere válik a magyar iparnak. Ez iparág terén szerzett érdemeit nemcsak számos kiállítás, köztük a párisi, bécsi és budapesti ismerte el elsõrendû kitüntetésekkel, hanem õ felsége a király is, ki, miután már korábban a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki, az 1885. évi orsz. kiállítás alkalmából legmagasabb elismerését nyilvánította. Schunda most készíti a kétezredik pedálezimbalmat, melyek befejezését megünnepeli, még pedig nagyszabású ezimbalomhangversenyvel, bankettel stb., melyre számos elõkelõ vendég lesz hivatalos. Ez alkalommal egy röpirat e ezimbalom történetéről és két értekezés jelenik meg, melyek ezimbalom-átiratokat tartalmaznak és ugy bel-mint külföldön elismert ezimbalomiskolának ugyszólván folytatását és kiegészítését fogják képezni. Elõrelátható, hogy Schunda ez alkalommal megérdemelt ovációkban fog részesülni, de a legnagyobb elismerés mégis csak a sikerben rejlik, melyet a hangszergyártás terén felmutatni képes. Schunda pedálezimbalmaiból igen nagy a kivétel külföldre is, hol az általa kiadott iskola szerint tanulnak.

A jobb folyosó végén van Wünsch Róbert ismert cement-technikus és beton-munkálati vállalkozó eprekerti-utca 27. sz. a. gyárának csoportja. Itt láthatók minden nagyságu, elpuszthatatlan cement-eszék, ezementlapok esinonan márványozva és szép mintákkal, melyeket nagy előszeretettel használnak újabb építkezéseknél. Az e cég által készített betonrozási munkálatok, melyek közül néhányak a rajza a csoportnál látható, továbbá szabadalmazott salakbeton-boltozati, melyekbe a budapesti m. kir. honvédségi Ludovica académiá nagyszabású új istálló és a kassai tüzérségi laktanya istállói boltozva vannak, és mely fölött, õ felsége a Ludoviceumban legutóbb történt látogatása alkalmával nagy díszesettel nyilatkozott, oly spezialitások, melyek a szakemberek teljes elismerését vívták ki. Ez istálló boltozatoknál egyéb nagy és számos elõnyei mellett az az érdekes, hogy e ezélszerü és szilárd szerkezet csaknem ugyan azon árban állítható elõ, mint a kezdetleges faszerkezet. E cég a fővároson kívül Kassán, Kolozsvárott, Miskolczon, Eperjesen, Nagy-Kikindán, Nagy-Szombaton, Trencsénben, Teplitzben, Dósgyörött, Zomonyban, Sopronban stb. összesen mintegy 60.000 meter betonesatornát rakott le. Wünsch ur szivesen ad ily munkálatokra nézve bővebb felvilágosítást.

Wünsch Róbert csoportjának szomszédságában van Walsér Ferencz elõkelõ fővárosi gép- és tüzoltószerkezet gyárának, harang- és érezõtudójének mintaserü kiállítása. E cég egyike azoknak, melyek a magyar iparnak messze a haza határain túl is díszességet szereznek. Most készül érezõtudójában a bukaresti román metropolita megbízásából egy 200 mázsás, történelmi nevezetességü harang. E gyár szerelte fel több hazai és külföldi tüzoltóságon kívül a konstantinápolyit és legutóbb a smirnaít. A nemrég bezárt turini nemzetközi tüzoltó szerek kiállításán Walsér gépeit az ott kiállított angol készítményekkel szemben is a legjobbaknak ismerték el, minek következtében számos helyről, többek közt az oportói (Portugal) tüzoltóság számára is nagyobb megrendelést kapott. Elsõrangú kiállítási érmeinek, díszokleveleinek és egyéb elismerésinek száma annyi, hogy azok felsorolása e rövid szemlemben lehetetlen. Az általa szállított tüzoltósági felszerelések, gazdasági és tüzoltósági szivattyúk, felállított szivattyutelepek és kutak, nagyszabású vízművi és furdõberendezések stb., mindmennyi mintaserü munkálatok. József fõherceg, kinek Walsér udvari szállítója, egy a vidéki tüzoltó-

ságok szervezésérõl irt cikkében legmelegebben ajánlja Walsér gyárát a felszerelések beszerzésére. A Walsér-féle rendkívüli ezélszerü, ugynevezett fertõtztelenítõ szerkecsi beszerzését pedig a belügyminiszter az összes községeknek elrendelte. E gyár a keresk. muzeumnak Belgrádban felállítandó fióktelepén nagyobb csoporttal fog részt venni.

A muzeum csoportját végig tekintve, nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy nagyon sok oly cikk hiányzik onnan, melyben a fogyasztás nálunk óriási és melyek némi akarattal és áldozattal nálunk is előállíthatók volnának. Hogy csak egyet említsünk, fővárosunk egyik legelõkelõbb üzlete a Kertész Tódor cég, melynek fõnöke mindent elkövet a hazai ipar érdekében, mégis kénytelen legkeresettebb cikkeit a külföldrõl behozatni. Itt vannak például a karácsonyi cikkek, a legkülönbözőbb eszebebecsk, karácsonyfadiszkek száz meg százféle változatban és kiállításban, mulattató és tanulmányos, tréfás, vexillõ türelemjátékok és egyéb játékszerek. Kertész a jó bártfai játéktárgyakat is tartja ugyan, de ezekkel nem képes fedezni a közönség nagy keresletét. Kertész Tódor árjegyzékében, melyet bárkinek szivesen megküld, egész halmozva található a hazánkban elõállított ezélszerü és szép cikkeknek, de roppant nagy azon érdekesnél érdekesebb cikkek száma, melyek eddig hazánkban vagy épen nem, vagy csak rendkívüli kis mértékben állítatnak elõ. Különösen az ajándék és dísz-tárgyak és ezek közt az utánozhatlan keleti, kínai, perzsiak, török stb. készítmények azok, melyek nagy keresletnek örvendenek. Szóval az az óriási készlet, mely Kertésznek Dorottya utca 1. sz. alatti üzletében a legkülönbözőbb díszmû és müipari tárgyakból fel van halmozva, bevitelünknek rendkívül érdekes képét nyújtja. Iparosaink hozassák meg maguknak Kertész gazdag árjegyzékét, mely rájuk nézve csak tanulságos lehet.

Szíves kérelem

Egy helybeli illetõségü ifju, ki a teológiai pályán komoly törekvést s jó erkölcsi viseletet tanusít, nem nyelhetvén nyomorral küzdõ szüleitõl semmi segélyt, most oly kedvezõen helyzetbe jutott, hogy tanulmányait félbeszakítani volna kénytelen. Azon kérelemmel fordulok tehát ez uttal (a közvetlenség erkölcsi kényszerét szándékosan mellõzve) az áldozatkész nemes emberbarát szívekhez: segítsenek megmenteni a szegény ifjut hozzáam küldendõ kegyes adományaikkal, melyekrõl ezen becses lapban számolandok. — Rimaszombat, 1887. november 19.

Glauf Pál, ev. lelkész.

Hírek és vegyesek.

Királyi kinevezés. Zabari Szontagh Aladár, ki mint zarámbi bányabiztos, kiváló szakis meretével vonta magára az igazságügyi kormány figyelmét. õ felsége a király által a löcsei kir. törvényszékhez bírónak lett kinevezve.

Áthelyezés. Marezell Béla, az iglói m. kir. posta és távirduhivatal fõnöke, hasonmóságban a helybeli posta és távirduhivatalba -- hivatalbeli elõde Rusesin József, a postahivatal eddigi vezetõje, ideiglenes nyugatomba tétetvén, — Nagy Albert vasuti pénztárnok pedig Fülekre helyeztetett át.

Kinevezés. Zehery Lajost, ki alig négy hó elõtt lett a helybeli kir. járásbírószágtól, mint díjas joggyakornok, a szabadkai kir. törvényszékhez áthelyezve, a m. kir. igazságügyminiszter által ugyancsak a szabadkai kir. törvényszékhez aljegyzõvé nevezték ki.

Hymen. Dankó Ernaszt, városnak elsõ zenekarának jeles primása, e héten jegyezte el Gondi Emmát, a szatmári zenekar karmesterének leányát.

A rimaszombati korcsolyázó-egylet f. 1887. évi november 27-én délután 3 órakor (vasárnap) tartja a város-ház tanástermében, rendes évi — illetõleg a három év lejártával, ism-telvé alakuló — közgyûlését, melyre ugy a régi, mint a közgyûlésig jelentkezõ új-tagok tisztelettel meghívotnak. Uj tagok felvételére Institorusz Endre elnök-nél jelentkezhetnek. — A gyûlés tárgyai: Elnök és tisztségviselõk választása. — pénztári számadás, — indítványok.

Esperességi törvényszéki tárgyalás. A kishonti ev. esperesség törvényszéke, Ruthény Béla elnöke által f. hó 24-ikére hivatott össze a helybeli ev. leányiskola helyiségebe, hogy Szalva Károly klenózi tanító panszláv szellemmel vádolt naptára ügyében ítéletet mondjon.

A mûkedvelõi elõadás, melyrõl már közelebbi számbunkban is említett tetünk, e hó 26 napján, szombaton fog megtartatni a „Gömörmezei magyar közmûvelõdési egyesület“ javára. — Szinre kerül Berezik Árpád „Nézd meg az anyját“ címû vígjátéka, a következõ szereposztás mellett: Viski Albert: Dr. Kemény Andor, Leontin, neje: Csider Gizella k. a., Edit, leányuk: Fábry Ida k. a., Tejsy Tamás: Dr. Rarósy Gyula, Lajos, unokaöcse: Severlay Zoltán, Szeredy Alfréd: Dr. Zehery István. Homokiné: Löcherer Janka k. a., Iza, leánya: Bánkovich Vilma k. a., Inas: Nagy Albert. — Az elõadást tánc követi, hogy a nálunk oly régóta nélkülözött „Katalin-bál“ örömei se hiányozzanak azok számára, kik a tél vigalmait bizonyára nehezen várják. Mûkedvelõ-társulatunk eme fellépésével nemcsak a buzgalma iránt felmerült aggályokat telte tárgyatlankká, de — amint a darab megválasztásából és más intézkedéseibõl is kitünik, gondoskodott arról, hogy a közönségnek lehetõ kellemes alkalmat nyújtson a fentebb nevezett egyesület hazafisi ezéljü támogatására. — Öszentén ohajtuk, hogy a derek társulat törekvései minden irányban fényes sikerre vezessenek, mire nézve egyébiránt, ami közönségünk részérõl hasonló alkalmakkor tanusított pártoló figyelmünk után, kételyeket táplálni lehetetlen.

Farangi elõpóstatk. Érzik a közelgõ farsang szele végre valahára nálunk is. Régen nyugvó társadalmi egyesületünk nemelyikének szinte már létezését is kezdtek elfelejteni, de — hála egy-két lelkes érdeklõdõ fáradozásainak — ugy látszik mégis, hogy mozgalmassabb téli idény elõ nézünk, mint reményeltünk. A mûkedvelõ-társulat kezdeményezése újabb mozgalmat szült, ugyanis rég aratot babérain esedésen nyugvó dalárdánk is elkezdte készüldõseit a jövõ évben Szegedben tartandó országos dalárversenyhez. S visszatekintve közönségünk ama lelkes gyámolítására, melyben az elmúlt alkalmakkor is részesítette, dalárdánk a téli esték unalmait egy pár kellemes mulatság szerzésével kívánja elûzni. Mint értesülünk, e mulatságokat egy — néhány nap múlva tartandó — ismerkedési estély fogja megelőzni, melynek ezélja a mostani tagokba egy kis kelkesedést õn-

teni, s új tagokkal gyarapítani a netalan gyenge szakokat, — azért jönnek a kéthetenkénti szokott dalestélyek, melyek hogy látogatottabbak és élvezetesebbek lehessenek, a „Három Rózsa“ dísztermében fognak megtartatni. — Üdvözöljük derek dalárainkat az actio teren, s viszont kívánjuk, hogy fáradozásaitak oly erkölcsi és anyagi jutalom koronázza, minõt e derek kulturális jelentőségü egylet õzletlen munkálkodása megérdemel.

A nagyrõcei mûkedvelõ társulat, mint értesülünk december hó 11-én kezd meg a téli idényt Berezik Árpád a „Paraszt kisasszony“ címû népszimûvével. Nem is kételkedünk, hogy teljes siker fogja koronázni fáradságukat, ismerve azt a hazgóságot, melylyel tehetséges tagjai minden szepet és jót megtanulni igyekeznek. Hiába, van bennök akarata, a mi sok más nasomrányu egyletnél nincs. Ez pedig baj.

A hus-, sör- és bor fogyasztási adó beszédésének joga, városunk területére nézve, e hó 21. napján, holnap d. e. fog nyilvános árverésen, a város közházánál, bérbe adatni.

A „Segítség“ féle sorsjáték húzása, mint a napilapokból értesülünk — folyó évi december 5 ik napjára lett kitûzve.

A téli fagy nemcsak hogy váratlanul köszöntött be vidékünkön a közelebbi napokban, de kegyetlenül is viseli magát, amibõl a városi tehetősebb népek meg van az a haszna, hogy nem kell bokáig gázolni azt a sarat, melynek eltávolításával rendszeren megkésnek — az utkaparók. Hanem a szegénység bizony megünli ezt a nem várt hideget. Különösen a nyomor gyermekei közül találkoznak naponta mindig több-több olyan didergõ alakokkal, melyek koldulva keresik kenyerüket, vagy áldogálnak, szájalomra indítván egyik, másik utca sarokban addig is, amig a „Rongyos egylec“ megalakulna. — Egy szóval goromba hidegnek van, aminek más felõl nem kövessé örvend a fiatalság, meg levén a jó kilátás arra, hogy elérhetőti korsolyáját — a jég pálya kihasználásához már t. i. a menyire ezt a „Sodoma“-tõ szük medre, meg a „Rima“ kiöntései megengedik, miután „korsolya egyletünk“ még nem látta elérkezettnek az idõt arra, hogy a rendelkezésére bocsátott terület használhatóvá tételérõl gondoskodjék.

Falra hányt borsó. E ezim alatt sok mindenféle panaszt kellene közölnünk a fõutezáinkra következetesen kiszõrt mindenféle piszok, az utcai világítás némely helyen gondatlan kezelése és amiatt, hogy a szállítók teherkocsijainak állomási helyekül az utczákat, — s bizonyos házigazdika nyílt utcai járdát faraktárnak foglalják el. Egyelõre megelégszünk azzal, hogy e nap-nap után tapasztalható rendellenéseket hatóságunk illetékes közegei becses figyelmébe ajánljuk, — elhatározva levén különben arra, hogy e viszásságok rendezõit esetleg névszerint is megemlítsük.

A bártfaiak legújabb „miatyánkja.“ „Fitalság, ki vagy Bártfán, kiérdemeltessék a te neved, jöjjön el a te jó kedved, legyen meg a te udvarlási hajlamod, miképen a korsón, azonképen a sötányon is. A mi mindenhetü mulatságunkat add meg mi nekünk és tánczolgó felünk oly szivesen, mint mi tánczoluánk a blazirtságot affektálkálkál is. Es ne hagyj beuntunket az unalomban, de szabadíts meg az egyhanguságtól, mert tied a tetterõ, az akarat és az udvarlás kötelessége most és mindörõkre Amen!“ Nálunk — reméljük — találóbb lesz a hasonszellemben megírandó „Hisszekegy.“

Adófizetõk figyelmébe. A nagyméltóságü magyar kir. pénzügyminiszterium által az egyenes adók 1888. évre s illetve 1888—1889. évekre vonatkozó kivetésének megindítása tárgyában folyó évi 57.696. szám alatt kibocsátott rendelet kapcsán ezennel következõ határidõkben nyujtandók be: A közadók kezelésérõl szóló 1883. XLIV. törvény-cikk rendelkezései értelmében a folyó 1887. évben eszközölt házbéradó kivetés három év tartamára bírván érvénynyel, azon épületek után, melyeknek házbérvédelme az ezen három évi kivetési idõszakot megelőzõ évben vagyis 1886. évben már bevallva lett, ezuttal a házbérvédelmet ujjlag bevallani nem szükséges. — Bevallás tehát csak azon épületekre nézve nyujtandók be, melyek a most említett idõ óta épültek, lakható állapotba helyeztettek s házbérvédelmük eddig még be nem jelentetett: — Ezen házbéradóra vonatkozó vallomásivek folyó évi november 15 töl november 30-ig nyujtandók be. — III-ad° osztályu kereseti adónak folyó 1887. évben eszközölt kivetése szintén három évre bírván érvénynyel, vallomást adni tehát csak azok kötelesek, kiknek üzlete vagy hasznábját foglalkozása, az ez évi kivetés után keletkezett. Az erre vonatkozó bejelentés, illetve bevallás 1888. január hó 15 ig teendõ meg. — Ugyancsak 1888. január hó 15 ig bevallandók az egy év tartamára kivetendõ IV-ed osztályu keresetadó, tőkeamatés járadékadó alá esõ jövedelmek. — 1888. év január 31-ig bevallandók a föld- és házbirtokot terhelõ s kamatokkal együtt bekebelezett adóssági kölcsönök és kamataik oly kölcsönökre nézve, melyeket az illetõ adózó fél hitelüzlettel foglalkozó pénztintézetektõl vett fel, a vallomásjegyzet rovatóban kitüntetendõ azon összeg mely az eredetileg kölcsönözött s bizonyos évek alatt törlesztendõ tőkeösszeg után a kötvényben megállapított kamatláb szerint kamat gyanánt egy évre esik. — Az illetõ vallomási nyomtatványok a tényleges viszonyoknak megfelelő pontossággal kitöltve, a kitûzött határidõ alatt annál bizonyosabban benyujtandók, mivel ezen határidõ lejártá után s jelesül február hó 15-ig érkező vallomások az 1886 ik évi május hó 3-án 81.090. számú pénzügyminiszteri rendelet szerint, már csak fellebbezés után és azon esetben fognak figyelembe vétetni, ha hitelt érdemlõleg igazoltatik, hogy a késedelem elháríthatatlan akadály miatt történt: február 15-ike után benyujtott vallomások pedig semmi körülmények közt sem vétetnek figyelembe. — 1888. febr. végéig tartoznak az 1880. XXVII. törv.-cikk 13. § 3. pontjában említett és Kassán tartózkodó hadmentességi díjkötelesek, kiknek hadmentességi díj fizetési kötelezettsége még tart, vallomásaikat a városi adóhivatalnál megteenni. — 1888. évi március 15—31. közötti idõben bevallandók a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok s egyletek adója alá esõ jövedelmek. — A vallomási nyomtatványok a városi adóhivatalban ingyen kaphatók s pontos kitöltés után ugyancsak a városi adóhivatalba nyujtandók be.

Nyilvános nyugtázás.

A berzétei ev. ref. egyház javára ujjlag befonylt adományok:

Rimaszombatból: Rimaszombati ref. egyház 10 frt, Rimaszombat városa 10 frt, Rimaszombati takarékpénztár

10 frt, Gömörmegyei nép- és iparbank 3 frt, Terhes Pál ref. lelkész 1 frt, összesen 34 frt.

Főösszeg 889 frt 14 kr.

Aldja meg a jóságos ég az erőlenebbet támogatni kész Rimaszombati mintagyházat, az áldozatkész várost és jótékony intézeteit! Fénylik ott az ur világsága, lobogjon az evangéliumi tudomány szövevénye a templomokban és szivekben mindörökké.

Berzete, 1887 november 18.

Batta György, berzetei ev. ref. pap.

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény.

1421. sz. — A folyó évi október hó 17-én tartott megyebizottsági rendes őszi közgyűlés határozata értelmében, az 1888. évre a megyei szolgásmelyeztet ruházata, irodai szerek, s a megyeháznál szükséges világítási anyagok árlejtés vagy alkuegyezmény útján lévén az eddigi gyakorlathoz képest beszerezendők, e végből eljárás határidőül a folyó évi november hó 28 ik napjának d. e. 10 órája Rimaszombatan a megye székházánál kitűzetik.

Egyszersmint vállalkozni kívánók ezen határidőre — a szükséges bantpénzzel ellátva, ezenmel megbívatnak.

A feltételek iránt a megye számvevőségénél időközben is bővebb felvilágosítás nyerhető.

Rimaszombatan, 1887. november hó 1-én.

alispán h. Ujházy, főjegyző.

Szerkesztői üzenetek.

M. L. Mindenesetre felhasználjuk — — — egy kis igazítással, közlése most még korai volna, mielőtt a „Rongyos egyet” fölött napirendre térne közönségünk.

Sz. M. Kívánsága szerint — — — a papikosárba került — ha ez önnek „lánya” gondoljon saját szavaira: „Minden mulandó.” Nem mulaszthatjuk el azonban figyelmébe ajánlani a szorgalmas tanulást, mert e nélkül sohse lesz belőle sem jó költő, sem keresett iparos.

Vidéki munkatársainkat ismételve kérjük, sziveskedjenek foglalkozni velünk is leg. lább most, a téli hosszú esteken.

Felelős szerkesztő: RÁBELY MIKLÓS.

Magán-hirdetések.

Alapított 1861. **WEISZ ID.** Alapított 1861.

házi gazdasági cikkeik és gépgyára.

Magyarország legrégebbi és legnagyobb varrógépraktára.

Budapest, VI. szerecsen-utca 35. sz.

(Opera-utczával szemben)

saját házában (már nem József-tér 4. sz.)

Ajánlja saját gyártmányu, a legjobb a magyar-ból gondosan készített angol rendszerű **tömör vaságyak és gyermekágyakat** szab. ruganyos **sodronyágybetéteit** vas- és fakörözetben, amer. rendszerű **koc üléseit**, szab. **mosógépeit** minden háztartásban nélkülözhetlen **ruhamangorló, ruhafacsarókat és ruhaszáritókat**; további **bőrványológépeit** cipészek és bőrkereskedők számára és francia rendszer szerint gyártott kitűnő vasaló-kályhát. Különösen van szerecsm a t. vévő-közönség b. figyelmét dusan felszerelt **varrógép** lóraktárhozra felhívni, melyen minden rendszerű és legjobb gyártmányu **varrógépeket** és alkatrészeket dus készletben tartok. Mindennemű gépjávitás gyáramban gyorsan és olcsón eszközöltetik. Ügyes utazók elfogadtatnak és nagyobb városokban képviselősek alakítottatnak. 1-6

1-6

Vizi-malom.

A Rima folyón épült és a legjobb állapotban levő **bakos-töréki vízi-malom** a hozzátartozó emeletes lakás-, gyümölcsös-kert, rét- és szántófölddel (körülbelül hat holdnyi terjedelem), **folyó 1887. év december hó 4-én, d. u. 2 óraker, a helyszínen** megtartandó nyilvános árlejtésen, a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni. — Irásbeli ajánlatokat, 200 frt bantpénz hozzácsatolása mellett, alólírott szintén elfogad december 3-áig.

A bérletidő 1888. év január 1-én kezdődik. Ugyanazak a fenti malom — az árlejtés megkezdéseig — **örök áron is megvehető.**

A malom három örlő-köre és hat bakóval bíró kenderörőre van berendezve.

A feltételek felől értekezhetni bármikor **Tamásfalán** (n. p. Rimaszombat) a tulajdonosnó **ANDRIK SÁMUELNEVAL.** 4-*

Gyümölcsfák.

A rimaszombati városi gyümölcsfaiskolában **őszi kiültetésre 1000 db 3-4 éves, erős példányokban, különféle alma-, cseresznye- és meggyfa-csemeték eladóak.** — Ezek közül 600 dbnak az ára 100 darabonként 40 frt, 400 darabnak az ára pedig 100 darabonként 25 frt.

Megrendeléseket elfogad **Wikoukal Henrik** városi kertész.

Nyomatja es kiadja Rábely Miklós. Rimaszombat, 1887. (Losonci-utca 24 szám.)

ENGEL ADOLF

DIVATKERESKEDÉSE
RIMASZOMBATBAN.

MENYASSZONYI KELENGYÉT

Bevásárlási utamból e napokban férvén vissza, bátorodom Rimaszombat és környéke nagyrészt közönségét arról értesíteni, hogy árniának legnagyobb része már is megérkezett, és üzletemben igen dús választékban találhatók a következő ezikkék:

Az őszi s téli idev legújabb divatszabta ruhakelméi sima, koezkázott, síkzott és pettyesek, — peruvienek cheviotok, diagonale, lodenek, baigeok, kazán és flanellek eze-lez szük-éges diszek. — Birsonyok minden színben, sima és koezkázott peléhek, surah, mervellieux, atlasz és faille-selymek fekete és színes. Továbbá paszomány-diszek és készletek, gyöngyörzszak, gyöngykapcsok, gyöngyözött esipkek és ilyen készletek ezenkívül nagy raktár az oly ked-elt Ziehy-paszomány készletekből, melyek nálam minden ruhához illő színben kaphatók.

Gyászkelmek: Fekete terno, eachemir, alapin, esikos és koezkázott szövetek. Gyász krepe- és grenadin-fátyolok, fekete keztyük, harisnyák, és különböző finom fekete diszek.

Mosó-barchetek, valódi színűek a legszebb mintákkal. — kalmukok, eretonok, oxford és zephirekből nagy raktár.

Futó- és sophá-szőnyegek, utóbbiak minden nagyságban, jutte tapetrie és velvetből, bátorkelmek sz p választékban: jutte, burett, orientál és imperial-szövetekben, továbbá erettek és köppek nagy keleti mintákkal, hozzá hasonló függönyök és függőykelmek. Fzakivált fehér esipke-függönyök, ágy- és asztalt ritók a leg zebb mintázattal és számtalan minőségben, esikos esinvatok (gradl) kü önböző szín- és árban.

Óriási raktár férfi és női ingekből, lábravalók, hálókötösök- (corsets), gallérok- és kezelőköl.

Jäger tanár-féle normál alsó tricót-ruhák urak és hölgyek számára. Harisnyák, keztyük bőrből, posztból és kötöttek. Derekfűzők és esernyők.

Tricot- és jersey-derekek a legváltozatosabb színekben, különféle kiállításban.

Karmantyúk (muff) krümmer, szörme, nyul-, majom- és seelin-bőrből különféle forma- és kiállításuk.

Csipkék fekete, fehér, erem- és drapp-színekben ezérna-, pamut- és seymből. Breton, trimming, valancien, edelweis, spanjol, mattassé, sujaché keleti- és chantilly-fajtában. Nyakbodrok (tüchek), szallagok, gombok, esattok és képesek.

Csipkekelmék, esipkefodrok (rolant), esipkekendők és fátolok minden színben.

Kötő-, horgoló- és szövő-pamutok, téli harisnya-pamutok, minden szín- és minőségben zephir-pamut.

Vászonárak: Ez azon ezikk a melyre nagy súlyt fektetem ezen bevásárlásom alkalmával, főleg azért, hogy a legdusab-

is mag lehessen üzletemben vásárolni, a miért is igen nagy raktáran van a következő ezikkékből:

Rumburgi vászon „May és Hoehfeld”-féle gyártmány, $\frac{3}{4}$ és $\frac{1}{2}$ széles lepedő- és paplanlepedő-vászon, hollandi, irlandi rómer-szálti, stenbergi, benesi és frankstádti ezérna-vásznak P.idecki, miszteli és grulich pamut-vásznak $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ -es ehiffonok. A: oly kelve t es jónak bizonyult eretonok kamuka-esinvatok (damaszi-gradl), ezérna és pamutból szepeességi és szileziái fehér és zúnes abroszok, a ztalkendők és esenege-kendőskek Pohár, tányér és portöröl ruhák Kamuka, sávyolos és frottier-törülközők, táleza-kendők, tabliek és asztalfutók. — Kanavászok 30 és 35 róf hosszúak a leg zolidabb színekben és különböző minőségben. — Paplanok selyem, satein, eachemir és eretonból Zsebkendők fehér és színes széllal, egészen színesek vászon és battisztból. Pique és zsinóros barchet továbbá fehér atlasz-barchet kiváló jó minőségben. Derekaljak és matrizekkelmek.

Óriási nagy raktár férfi és női öltönykelmekben, és mintán egy kiváló ügyes szabóval állók összeköttetésben, azon helyzetben vagyok, hogy kívánatra egy egész öltönyt vagy téli kabátot 24 óra alatt elkészíttethetek.

Készülnek nálam a legújabb szabásu reggeli és utezai öltönyök, szalon-öltönyök, frakkok, Menelikoff-, Havelok- és Hamilton-felső-kabátok (Überzi her) s téli kabátok urak és fiuk számára. — Műtán a legfinomabb hozzávalókkal rendelkeze n, a jó szabásra és elegans kiállításra pedig nagy figyelmet fordítok. Üzletem ezen része bátran kiállja a versenyt bármely hasonrangu fővárosi üzlettel.

Nem szándekom e helyütt fentjelzett ezikkeim olesőségát kiemelni, elég bizonyíték azon szilárd ragaszkodás, a melylyel leg-tiszteltelebb vevőim nagy része üzletem fennállása óta irányomban tanusit, és a milőn üzletemet tovább szives pártfogásokba ajánlani bá or vagyok, biztosítom arról, hogy azon elvemhez, a melyet üzletem megnyitásakor zászlomra tűztem, t. i. „a lehető legzolidabb eljárás”, hűe fogok mindenkor ragaszkodni, és folyton azon leszek, hogy t. vevőim irányában az eddig tanusított bizalomert hálas legyek, a mit jó minőségű árúk pontos, jutányos és figyelmes kiszolgálása által, mindenkor be is fogok bizonyítani.

Szives, minél tömegesebb látogatásaitak tisztelettel kérve, magam t pedig beesés jóindulatukba ajánlja, vagyok kiváló tisztelettel

Rimaszombat, 1887. október 25.

4-*

Kész szolgáljuk

ENGEL ADOLF.

Bérbe kiadó.

A gesztetei összes regaló: **korcsma és husmérés folyó 1887. év december hó 20-án** többet ígérés útján, **jövő 1888-ik év május 1-ső napjától,** három évre bérbe adandó. — A feltételek helyben a közbirtokosságnál megtudhatók.

GÖMÖRI EDE SÖRCSARNOKA RIMASZOMBATBAN.

Alólírott tisztelettel hozom Rimaszombat város és vidéke n. é. közönségének tudomására, miszerint e hó elsejétől **sörcsarnokomban** egy elsőrendű bécsujhelyi virslis kitűnő készítményei is kaphatók. — Sok utánjárás mellett sikerült csak elérnem, hogy fentemlített bécsujhelyi hentestől **nápona friss szállítmány** érkezze a legkitűnőbb **knackwurst, saffaladé, frankfurti és kis tormásvirsl.kből**; a melyekből a legjutányosabb áron szivesen szolgálok bárkinek nemesak sörésarnokomban, hanem nyers állapotban házhoz hordva is. 3-3

Rimaszombat, 1887. november 4.

GÖMÖRI EDE, vendéglős.

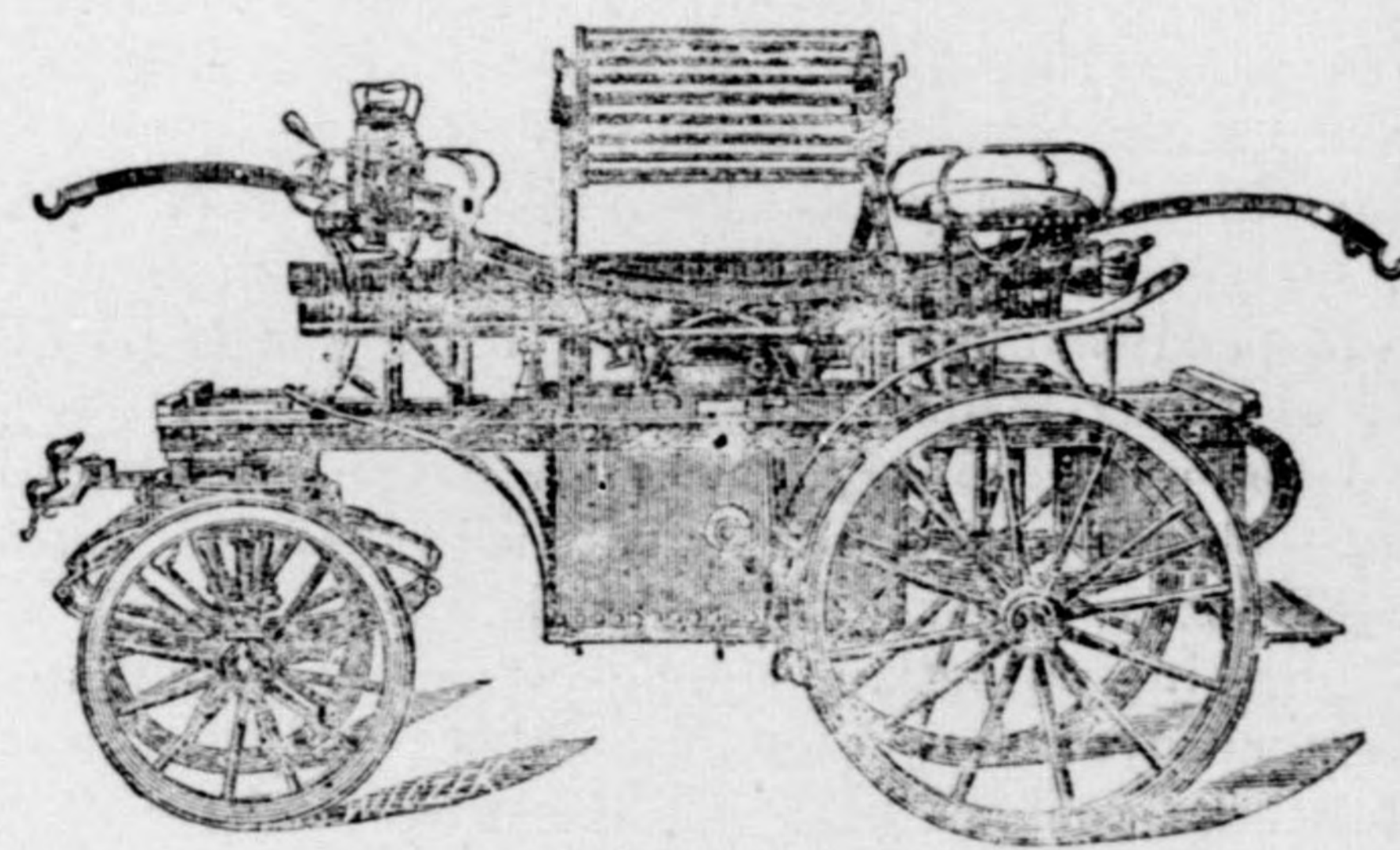
Seltenhoffer Frigyes fiai

legelső magyar, cs. k szab.

tűzoltó-szerek, gép-szivattyu, kutgyára, harang- és érez-öntöde

Sopronban. 6-*

Ajánlja a t. községi előljárók és t. gazdaközönség b. figyelmébe, saját soproni gyárában készült legjobb szerkezetű és legnagyobb munkaképességű **tűzifeskendőit**, minden nagyságban,

ugyszintén **gőz-szivattyu- és tűzoltó felszereléseket legolesőbb árban**; elfogad továbbá **harangöntéseket** és minden e szakmába vágó gépezetek készítését és javítását. — Minden általa készített gép munkaképességeért és kitűnő szerkezetéért **öt évi jótállást vállal.**

Mindennemű felvilágosítással legkészségesebben szolgál felsőmagyarországi képviselője:

GESCHEIT BÉLA,

Putnokon és Tornallyán.

Hazai gyártmány. 3-3

Árverési hirdetmény.

1304 sz. — Rimaszécs város alólírott előljárosága részéről ezennel közhírré tételik, hogy Rimaszécs város tulajdonát képező, rimaszécsi **hetivásár helypénszedési jog**, 1888. évi január 1-től számított **három egymásután következő évre**, 1887. évi decz. hó 1-ső napján d. e. 9 óraker, Rimaszécs városházánál megtartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fog kiadatni. Mely árverésre a bérleti szándékozók 10%-től bantpénzzel ellátva jelenjenek meg. Az árverési feltételek Rimaszécs város házánál bármikor megtekinthetők. 3-3

Kelt Rimaszécsen, 1887. november hó 1-én.

kellner Pál, körjegyző.

Orbán Mihály, bíró.